

Cuộc tranh giành ảnh hưởng tại Đông Nam Á không nhất thiết là trò chơi bên đờc bên mọt, nhưng Mỹ vẫn có thể thua. Hiện nay, Chính quyền Trump dành ít sự chú ý tại khu vực châu Á-Thái Bình Dương. Đây là một sai lầm và Mỹ cần ưu tiên phát triển một chiến lược đối với khu vực này.

Cách đây 75 năm, khi vừa tổng thống mới tuyên bố của Mĩ Douglas MacArthur trên thoát khỏi pháo đài trên đảo Corregidor thuộc Philippines, ông đã có tuyên bố mới tuyên: "Tôi sẵn sàng và tôi sẵn quay trở lại". Tất nhiên là ông đã quay lại, quân đội Mĩ đã duy trì hiện diện tại Philippines kể từ khi hai nước hình thành quan hệ đồng minh đến nay.

Số kiện MacArthur nằm trong hàng loạt là kể từ năm đến tại châu Á, gọi như vai trò trung tâm của chiến lược của khu vực Đông Nam Á. Ngày 15/2 đánh dấu là kể từ năm 75 năm sự thất bại của Singapore trước Nhật Bản. Chỉ 4 ngày sau đó, ngày 19/2, Nhật Bản bắt đầu tấn công kích vào cảng Darwin thuộc Úc. Sự thất bại của Singapore có ý nghĩa bởi một số lý do. Mặc dù chưa năm giờ đảo Java và Sumatra nhưng sự đầu hàng của Anh tại Malaysia cho thấy sự thành công của "Chiến lược phía Nam" của Nhật Bản. Tokyo có quyên tập của và nguồn tài nguyên thiên nhiên ở khu vực này, bởi vậy, họ có thể cung cấp vật liệu cho các vũ khí chiến tranh. Trong khi đó, nước lớn chiến đấu của Anh ở châu Âu lại thiếu hụt nguồn tài nguyên này.

Hơn nữa, với việc chiếm giữ đảo Singapore, sau đó là Java và Sumatra, Nhật Bản đã năm đảo những của ngõ chính để vào Ấn Độ Dương. Hải quân Nhật Bản đã khám xét tất cả các tàu vận chuyển hàng qua Ấn Độ Dương và Vịnh Bengal. Sau đó, Nhật Bản tấn công cảng Darwin vào tháng 2 và đảo Christmas vào tháng 3. Tháng 4, Nhật Bản tấn công cảng Colombo và cảng Trincomalee thuộc Ceylon (nay là Sri Lanka), đánh chìm tàu sân bay HMS Hermes cùng một số tàu của Anh và Úc.

Mặc dù Anh, Pháp và Hà Lan đã quay trở lại khu vực những sự thất bại của Singapore và đánh dấu sự kết thúc của chủ nghĩa thực dân ở châu Á. Việc Nhật Bản cần quét khu vực Đông Nam Á đã làm sáng tỏ nhu cầu phong trào đòi hỏi lập mà những người theo chủ nghĩa thực dân không thể ngăn cản nổi. Hậu quả của chiến tranh của bên cạnh lịch sử này vẫn còn sáng rõ đến hôm nay.

Những số kiện cách đây 75 năm có mối liên hệ thế nào với châu Á ngày nay? Sự xâm lược Philippines, Đông Ấn Hà Lan (thuộc của của Hà Lan, tiền thân của nước Indonesia ngày nay) và chiến dịch Malaya, những điều kiện sự thất bại của Singapore nhắc nhở chúng ta về tầm quan trọng của chiến lược của Đông Nam Á. Tất nhiên, trong suốt Chiến tranh Thế giới II, mối lo ngại chính của London là "Mặt trận phía Tây". Những nước lớn của Mĩ cũng chủ yếu tập trung ở châu Âu và Thái Bình Dương. Những Anh lại một các thuộc địa ở Đông Nam Á. Chính tại Đông Nam Á, Nhật Bản đã tìm ra nguồn tài nguyên họ cần để triển khai cuộc chiến tranh trên bộ ở Trung Quốc và chiến tranh hàng hải trên Thái Bình Dương. Nhật Bản cũng đã

có được bàn đạp để triển khai lực lượng vào khu vực này Đông và đánh bom Úc.

Đông Nam Á có thể không ở trung tâm của triển chiến, nhưng không phải vì thế mà không có tầm quan trọng chiến lược. Khu vực này quan trọng bởi những đường vận chuyển biển đi qua đây, bởi nó gần với Trung Quốc, Ấn Độ và bởi nguồn tài nguyên thiên nhiên phong phú. Vì vậy này vẫn rất quan trọng cho đến ngày nay. Các tuyến đường biển đi qua khu vực biển Đông Nam Á là đường vận chuyển quan trọng của kinh tế toàn cầu và cũng là tuyến huyết mạch để Mỹ, Trung Quốc, Ấn Độ, Nhật Bản và các nước khác triển khai sức mạnh quân sự. Khu vực này là cầu nối giữa Trung Quốc và Ấn Độ, cũng như giữa Úc và các nước lớn ở châu Á. Khu vực này cũng rất giàu tài nguyên - nhưng thế mà các quốc gia phải đổ vào để phát triển kinh tế. Chính những điểm điếm này tiếp tục định hình chính sách can thiệp của các nước lớn bên ngoài khu vực để với châu Á trong thế kỷ 21.

Chính vì điều đó mà Mỹ và các đồng minh có lợi ích khi các quốc gia Đông Nam Á có ổn định và an ninh. Nhiệm vụ còn cho rằng an ninh của Úc gần liên với an ninh của khu vực láng giềng này. Úc có thể thoải mái khi có một khoãng cách khá xa với Trung Quốc - khoãng 2.600 dặm từ cảng Darwin tới căn cứ quân sự của Trung Quốc ở Sanya. Tuy nhiên, Trung Quốc đang ngày càng thu hẹp khoãng cách này. Rà Vành Khẩu chỉ cách Úc 1.800 dặm. Nếu Trung Quốc bắt đầu tuồn tra chặng cướp biển ở biển Sulu như Tổng thống Philippines đã đề nghị thì quân đội Trung Quốc có thể tiến gần Úc thêm 400 dặm nữa.

Mọi quan hệ gần gũi của Chính quyền Obama với Đông Nam Á và sự can thiệp của Mỹ để với các hành vi quyết đoán của Trung Quốc thúc đẩy sự tiếp hợp lực lượng trong khu vực và ảnh hưởng của Mỹ cũng gia tăng. Tuy nhiên, sự đắc cử của Tổng thống Rodrigo Duterte tại Philippines làm dấy lên câu hỏi về tương lai của mối quan hệ đồng minh này. Vì vậy Donald Trump rút khỏi TPP đến với những mối lo ngại về tính đáng tin cậy của Mỹ ở Malaysia, Singapore và Việt Nam. Bên biển tham những tại Kuala Lumpur đến với sự vào cuộc của Bộ Ngoại pháp Mỹ trong điều tra về Tổng thống Najib Razak đã đến với cũng tăng trong quan hệ song phương. Tổng thống Indonesia có vẻ miễn mà hơn trong việc đem bỏ các khoãng đầu tư của Trung Quốc hơn là thúc đẩy quan hệ với Mỹ.

Cuộc tranh giành ảnh hưởng tại Đông Nam Á không nhất thiết là trò chơi giữa một bên thắng với một bên thua, nhưng Mỹ vẫn có thể thua. Xem xét lợi ích chính sách để ngoại, trong đó có chính sách để với Đông Nam Á, nên được coi là trung tâm của Chính quyền Trump trong 6 tháng đầu nhiệm kỳ. Bởi qua khu vực này sự đến với

cán cân sức mạnh khu vực lịch và phía có lợi cho Trung Quốc.

Sự chỗi trỗi của MacArthur, sự thất thủ của Singapore và việc đánh bom ở Darwin cho thấy những sai lầm của ông Nam Á có tác động tới cả khu vực, thậm chí toàn cầu. Từ sau Chiến tranh Thế giới II, Mỹ nhận ra rằng ông Nam Á đóng vai trò quyết định cán cân sức mạnh giữa Mỹ với các cường quốc Thái Bình Dương cũng như giữa Mỹ với các kẻ thù ở châu Âu và châu Á. Hiện nay, Chính quyền Trump dành ít sự chú ý tới khu vực này. Đây là một sai lầm và Mỹ cần ưu tiên phát triển một chiến lược đối với khu vực châu Á-Thái Bình Dương.

Tác giả là ông Michael Mazza, chuyên gia về chính sách đối ngoại và quốc phòng Mỹ tại khu vực châu Á thuộc Viện Nghiên cứu Doanh nghiệp Mỹ (AEI). Bài viết đăng trên Tạp chí "[National Interest](#)".

Vũ Hiên (gt)